



אוניברסיטת בן-גוריון בנגב  
הפקולטה למדעי הרוח והחברה

המחלקה לחינוך תשפ"א 2020-2021

שם הקורס: תיאוריות בסיסיות במנהל החינוך  
מס' קורס: 12920017

שם המרצה: ד"ר דורית טובין  
שעות קבלה: \_\_\_\_\_ בבניין \_\_\_\_\_ חדר \_\_\_\_\_

יעדי ההוראה:

**מטרת הקורס**

קורס זה מיועד לתלמידי תואר שני במנהל החינוך, במטרה להציג ולבחון תיאוריות ארגוניות ומושגים בסיסיים בתורת מנהל החינוך כדי להיטיב להבין תופעות, אירועים ותהליכים המתרחשים במערכת החינוך. במהלך הקורס ידרשו הסטודנטים להשתמש במגוון הגישות לצורך ניתוח תופעות ארגוניות במערכת החינוך תוך התמקדות בארגון הבית ספרי. מילות מפתח: מבנה, מוסד, תהליכים ארגונים, מנהיגות, תרבות ארגונית, פוליטיקה והצלחה ארגונית.

פרשיות לימודים:

1. תיאוריות ארגוניות במבט היסטורי:
  - תיאורית הניהול המדעי
  - המודל הבירוקרטי
  - תיאורית יחסי האנוש
  - תיאורית התלות במשאבים
  - תיאורית תלות מצב
  - התיאוריה המוסדית החדשה: צמיחת שדות מוסדיים, יזמות מוסדית, עבודה מוסדית, והיברידיות
2. מבנה הארגוני של בית הספר ורוטינות ארגוניות
3. תיאוריות מנהיגות וניהול:
  - מנהיגות כריזמטית
  - מנהיגות טרנספורמטיבית
  - הטווח המלא של המנהיגות
  - מנהיגות אכפתית
  - מנהיגות מבוזרת
  - מנהיגות פדגוגית
4. תרבות ואקלים בארגון החינוכי
5. סמכות, כוח ופוליטיקה בארגוני חינוך
6. הארגון החינוכי וקהילותיו
7. כישלון, בינוניות והצלחה של ארגוני חינוך

## דרישות והרכב ציון הקורס \*

<b>משקל בציון הסופי **</b>	
נוכחות	- 10% נוכחות והשתתפות
בחנים ***	- _____ %
עבודות	- 90% עבודת סיכום
מבחנים	- _____ %
סיורים	- _____ %

## רשימה ביבליוגרפית:

עברית

אופלטקה, י. (2007). יסודות מנהל החינוך. חיפה: פרדס הוצאה לאור גזיאל, ח. (1990). מחשבה מנהלית בת זמננו. תל אביב: רמות. גוצלב, רונה ואורלי בנימין (2006). "גמדים או רובוטים": מחויבות ודה-הומניזציה כלפי עובדים 'זמניים' בקרב מנהלי משאבי אנוש במגזר הציבורי. " סוציולוגיה ישראלית, ז(2), 280-253 ובר, מקס (1973). "הביורוקרטיה". בתוך: מ. ליסק (עורך), סוגיות בסוציולוגיה: מבנה וריבוד חברתי. תל אביב: עם עובד, עמ' 247-263.

טלמור פרחי ודורית טובין (בפרסום). מנהלי הביניים כחוליה מקשרת בין המנהל והצלחת בית הספר. עיונים במנהל ובארגון החינוך.

יחזקאל, אורלי ועודד שנקר (2005). תיאורית תלות-משאבים. בתוך: ניהול בין-לאומי. האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 166-162.

יחזקאל, אורלי ועודד שנקר. 2005. תיאורית תלות מצב. בתוך: ניהול בין-לאומי. האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 161-153.

לוי, אריאל (2009). מנהיגות פדגוגית. הד החינוך, 83(4): 71-70.

מקאניק, ד (1987). מקור כוחם של שותפים זוטרים בארגונים מורכבים. " בתוך: אלבוים-דרור, ר. (עורכת), 409-419.

מרכז הידע של אבני ראשה <http://www.avneyrosha.org.il>

סמואל, יצחק (1996). ארגונים: מאפיינים, מבנים, תהליכים. חיפה ותל אביב: אוניברסיטת חיפה וזמורה-ביתן.

פרנקל, מיכל (2008). צמיחתו של הניהול בישראל כדינמיקה של שדות חופפים. סוציולוגיה ישראלית. י(1), 159-133.

פרנקל, מיכל (2010/2005). הפוליטיקה של התרגום - השפעת יחסי כוחות פוליטיים פנימיים על אופן אימוצם של רעיונות ניהול מיובאים. מתוך: ניצה ברקוביץ (עורכת) סוציולוגיה של ארגונים. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 61-36.

פרנק ר' דובין (2010/1994). מודלים תרבותיים של ארגון: ההבניה חברתית של עקרונות ארגון רציונליים. מתוך: ניצה ברקוביץ (עורכת). סוציולוגיה של ארגונים. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 381-352

צור ורז (2008). השילוב הראוי: נשים בקורס טיס מפרספקטיבה של תרבות ארגונית. סוציולוגיה ישראלית. ריצ'רד ס' אדוארדס (2010/1987). דרכי שליטה בתהליך העבודה – ניתוח היסטורי. מתוך: ניצה ברקוביץ (עורכת). סוציולוגיה של ארגונים. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. 385-41

שמיר, רוני (2007). שוק פרטי ולחץ ציבורי: על עיצוב מושג האחריות החברתית של תאגידים. בתוך: דורות, מרחבים, זהויות, בעריכת חנה הרצוג ואחרים. מכון ואן ליר והקיבוץ המאוחד. עמ' 258-237

שנהב, יהודה (1995). מכונת הארגון.

שנהב, יהודה (1991). הפסיכולוגיה התעשייתית ומיתוס הפריון. אידיאלוגיות ניהול בעידן הרציונליות. תל אביב: אוניברסיטה משודרת, משרד הביטחון. עמ' 60-69.

## **English**

- Battilana, Julie, and Matthew Lee. "Advancing research on hybrid organizing– Insights from the study of social enterprises." *The Academy of Management Annals* 8.1 (2014): 397-441.
- Elmore, R. F. (2000). *Building a new structure for school leadership*. Albert Shanker Institute. <http://www.avneyrosha.org.il/resourcecenter/Pages/68.aspx?ReturnUrl=http://www.avneyrosha.org.il/resourcecenter/Pages/searchResults.aspx?k=%D7%90%D7%9C%D7%9E%D7%95%D7%A8>
- Elmore, R. F. (2005, June). Accountable leadership. *The Educational Forum* (Vol. 69, No. 2, pp. 134-142). Taylor & Francis Group.
- Elmore, R. F. (1995). Teaching, learning, and school organization: Principles of practice and the regularities of schooling. *Educational Administration Quarterly*, 31(3), 355-374.
- Garud, Raghu, Cynthia Hardy and Steve Maguire. 2007. Institutional Entrepreneurship as Embedded Agency: An Introduction to the Special Issue. *Organization Studies*, 28(07): 957–969
- Hargreaves, A. & Fink, D. (2006). *Sustainable Leadership*. Introduction
- Pfeffer, Jeffrey. 1982. "Structural Contingency Theory. In his: *Organizations and Organization Theory*. Ballinger Pub. Pp. 147-163.
- Nohria, N. (1992). "Is a Network Perspective a Useful Way of Studying Organizations?", in Nohria, N. and R.G. Eccles (eds.), *Networks and Organizations*. Boston: Harvard Business School Press, pp. 1-22.
- Spillane, J. (2004). *Distributed leadership: What's all the hoopla*. Evanston, IL: Northwestern University, Institute for Policy Research.
- Thomas B. Lawrence and Nelson Phillips. 2004. From Moby Dick to Free Willy: Macro-Cultural Discourse and Institutional entrepreneurship in Emerging Institutional Fields." *Organization* 11(5):689-711
- Tubin, D. (2015). School success as a process of structuration. *Educational Administration Quarterly*, 51(4), 640-674.
- Tubin, D. (2019). The secondary school turnaround model. In: C. Meyers & M. Darwin (Eds.), *School turnaround in secondary schools: Possibilities, complexities & sustainability* (pp. 7-22). Charlotte, NC: Information Age Publishing.
- Van Houtte, M. (2005). Climate or culture? A plea for conceptual clarity in school effectiveness research. *School Effectiveness and School Improvement*, 16(1), 71-89.
- Waters, T., Marzano, R. J., & McNulty, B. (2003). Balanced Leadership: What 30 Years of Research Tells Us about the Effect of Leadership on Student Achievement. A Working Paper.